

PRESSITEADE nr 157/22

Luxembourg, 20. september 2022

Euroopa Kohtu otsus liidetud kohtuasjades C-339/20 | VD ja C-397/20 | SR

Elektroonilise side teenuste operaatorite poolt liiklusandmete üldine ja vahet tegemata säilitamine ühe aasta jooksul alates nende salvestamise kuupäevast ei ole lubatud ennetava meetmena võitlemiseks turukuritarvitustega, mille hulka kuulub siseteabe alusel kauplemine

Liikmesriigi kohus ei või ka ajaliselt piirata sellist säilitamist ettenägevate riigisiseste õigusnormide kehtetuks tunnistamise mõju

Prantsusmaal on VD ja SRi suhtes alustatud kriminaalmenetlused seoses siseteabe väärkasutamise, siseteabe väärkasutamise varjamise ja sellele kaasaaitamise, korruptsiooni ja rahapesu asjades. Neid menetlusi alustati VD ja SRi telefonikõnesid puuduvate, elektroonilise side teenuste osutamise käigus loodud isikuandmete põhjal, mille Autorité des marchés financiers (AMF) (finantsturgude järelevalveamet, Prantsusmaa; edaspidi „AMF“) oli läbi viidud uurimise tulemusel eeluurimiskohtunikule edastanud. VD ja SR esitasid Cour de cassation'ile (kassatsioonikohus, Prantsusmaa) apellatsioonkaebused kahe cour d'appel de Paris' (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa) kohtuotsuse peale, tuginedes Euroopa Kohtu praktikale¹, vaidlustamaks asjaolu, et AMFi oli alust põhjendada nimetatud andmete kogumist riigisiseste õigusnormidega, mis ühelt poolt ei olnud liidu õigusega kooskõlas, kuna nägid ette sideandmete üldise ja vahet tegemata säilitamise, ning teiselt poolt ei kehtestanud need AMFi uurijate õigusele lasta endale edastada säilitatud andmed mingit piiri. Cour de cassation (kassatsioonikohus) küsis oma eelotsusetaotluses Euroopa Kohtult sisuliselt seda, kuidas ühitada eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi² asjakohaseid sätteid, tõlgendatuna lähtuvalt Euroopa Liidu põhiõiguste hartast (edaspidi „harta“)³, nõuetega, mis tulenevad turu kuritarvitamist käsitlevast direktiivist⁴ ja turukuritarvituse määrusest⁵, olukorras, kus riigisisised õigusnormid näevad elektroonilise side teenuste operaatoritele võitlemiseks turukuritarvitustega – mille hulka kuulub siseteabe alusel kauplemine – ennetava meetmena ette liiklusandmete üldise ja vahet tegemata säilitamise ühe aasta jooksul alates nende salvestamise kuupäevast. Juhuks, kui asjaomased riigisisised õigusnormid osutuvad liidu õigusega vastuolus olevaks, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas ei võiks nende õigusnormide toimet siiski esialgu säilitada, et vältida

¹ 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Tele2 Sverige ja Watson jt, [C-203/15 ja C-698/15](#) (vt ka pressiteade [nr 145/16](#)).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT 2002, L 201, lk 37; ELT eriväljaanne 13/29, lk 514) (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiviga 2009/136/EÜ (ELT 2009, L 337, lk 11)), artikli 15 lõige 1.

³ Elkoige harta artiklid 7, 8, 11 ja artikli 52 lõige 1.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiivi 2003/6/EÜ siseringitehingute ja turuga manipuleerimise (turukuritarvitamise) kohta (ELT 2003, L 96, lk 16; ELT eriväljaanne 06/04, lk 367), artikli 12 lõike 2 punktid a ja d.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määruse (EL) nr 596/2014, mis käsitleb turukuritarvitusi (turukuritarvituse määrus) ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/6 ja komisjoni direktiivid 2003/124/EÜ, 2003/125/EÜ ja 2004/72/EÜ (ELT 2014, L 173, lk 1), artikli 23 lõike 2 punktid g ja h.

õiguslikku ebakindlust ja võimaldada nende õigusnormide alusel säilitatud andmete kasutamist siseteabe alusel kauplemiste avastamiseks ja menetlemiseks.

Oma tänases kohtuotsuses leidis Euroopa Kohus esiteks, et **ei turu kuritarvitamist käsitlev direktiiv ega turukuritarvituse määrus ei saa olla õiguslik alus elektroonilise side teenuste operaatorite valduses olevate liiklusandmete säilitamise üldisele kohustusele, et pädev finantsjärelevalveasutus saaks kasutada talle nende instrumentide alusel antud volitusi.**

Teiseks meenutas Euroopa Kohus, et **eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi** näol on tegemist **alusaktiga isikuandmete säilitamise ja üldisemalt töötlemise valdkonnas elektroonilise side sektoris**. See direktiiv reguleerib seega ka elektroonilise side teenuste operaatorite valduses olevaid andmeliikluse andmeid, mida turu kuritarvitamist käsitleva direktiivi ja turukuritarvituse määruse tähenduses pädevad finantsjärelevalveasutused võivad lasta endale edastada. Järelikult tuleb elektroonilise side teenuste operaatorite valduses olevate andmete töötlemise õiguspärasust hinnata, lähtudes **eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlevas direktiivis ette nähtud tingimustest nii nagu Euroopa Kohus on neid tõlgendanud.**

Nii otsustas Euroopa Kohus, et turu kuritarvitamist käsitlev direktiiv ja turukuritarvituse määrus koostoimes eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiiviga ning tõlgendatuna hartast lähtudes **ei luba elektroonilise side teenuste operaatoritel liiklus- ja asukohaandmeid turukuritarvituste ja sealhulgas siseteabe alusel kauplemisega võitlemise eesmärgil üldiselt ja vahet tegemata ühe aasta jooksul alates nende salvestamise kuupäevast säilitada.**

Kolmandaks kinnitas Euroopa Kohus oma kohtupraktikat, mille kohaselt on liidu õigusega vastuolus see, kui liikmesriigi kohus piirab ajaliselt mõju, mis kaasneb sellega, kui ta tunnistab kehtetuks riigisiseseid õigusnormid, millega on elektroonilise side teenuste osutajatele kehtestatud kohustus liiklus- ja asukohaandmeid üldiselt ja vahet tegemata säilitada ning mille ta on kohustatud riigisisese õiguse alusel kehtetuks tunnistama seetõttu, et need on vastuolus eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiiviga.

Samas tuletas Euroopa Kohus meelde, et sellisel moel saadud tõendite lubatavus **kuulub vastavalt liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõttele riigisisese õiguse kohaldamisalasse, tingimusel et järgitakse eelkõige võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtet**. Viimati nimetatud põhimõtte kohustab liikmesriigi kriminaalkohut **jätma arvesse võtmata teabe ja tõendid, mis on saadud liiklus- ja asukohaandmete üldise ja vahet tegemata säilitamise teel, mis on liidu õigusega vastuolus, kui puudutatud isikutel ei ole võimalik tõhusalt kommenteerida seda teavet ja neid tõendeid, mis pärinevad valdkonnast, millest kohtunikud ei ole teadlikud, ja mis võivad ülekaalukalt mõjutada faktiliste asjaolude hindamist.**

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriikide kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) ja [kokkuvõte](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja ☎ (+352) 4303 6005

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎ (+32) 2 2964106

Hoiame ühendust!

